

111536
[R4]

IOANNIS LODOVIGI VIVIS VALEN
tini viri philosophi vrbanus pariter ac grauis dia
logus qui sapiens inscribit: in quo sapientem
per oēs disciplinas disquirens professo
rum earum mores notat: deniq; verā
sapientiā breui sermone depingit

188736A

IOANNIS LODOVICI VIVIS
NICOLAUS BERALDVS. GASPAR LAX. VIVES.

Vdūi sepius Lodouicum viuē Hispanū de viro sapi
ente (vt est rei philosophicę & summus qdem admī
rator) grauter multa differentē adijcere q̄ malle se
vel medio quodāmodo fieri sapientē q̄ mortalium
oim longe ditissimum. Felix homo mea sententia si
psit in eo adpetitu & dignus q̄ tū σοφοσ cū πλουτοσ fiat. Sed
ecū huc ad nos venientē illum ego iā interrogabo inuenerit ne
sapiētem. Ludouice mi salue. ¶ Viues. Et tu Beralde sis saluus
¶ Be. accepi te sapientē inuenisse eūde cōsumatissimū. ¶ Vi q̄ vlt
tu mecū vis tantisper iocari vel tibi si qs dixit mihi illudere nō
sec⁹ ac si gellidos ignes aut beluas versas in hoies afferuisset.
Rari sunt mi Beralde rari vel nulli qd̄ magis credo. ¶ Be. Atq̄
facile fuit in tanto bonaz lraz gymnasio cōplures offendere si
quasiffes nā & sunt cyclici disciplinis absoluti in q̄bus sophiā
thesaurus est abstrusus. ¶ Vi. Si tu eū mihi digito indicares q̄
cyclopediā absoluisset non diffiterer inuētuz me virū quale sem
per optaui. ¶ Beral. Vis qn̄ sum⁹ feriatu p̄ h. cipsa gymnasia dis
quirentes tuū h. iem vestigem⁹; & tertius nobis Gaspar lax ade
rit quem aultm (nisi vereor ne me amore moueri dicas) ad hanc
sapiētiam accedere plurimū adfirmare quis em̄ eo (vt cetera ta
ceam) æqui⁹ fert ca us humanos quē video eodē vultu in prospe
ris & aduersis rebus perstare; verū adnentantē salutem⁹. ¶ Be.
¶ Vi. Salue noster Gaspar. ¶ Ga. Et vos auete quid tractatis &
quo tenditis. ¶ Bera. Scis quantopere hic Viues desyderet sapi
entem quē se habituz arbitrai si viri extet qui disciplinaꝝ circu
lum q̄ optime calleat; eum nos inuestigaturi v adimus remq̄ nos
bis gratissimam spero feceris si te nostru ducē exhibueris; vtpo
te vir quouis honore dignus. ¶ Lax. Vos minime ducā sed com
mitabor quare verbis relictiis eamus placet primū hunc Grāma
ticā interrogem⁹; nā non absredo cū viri plarizq̄ noie hoc cōtētū
vixere. ¶ Vi. Ne a nobis quicq̄ hinc quæras quin poti⁹ quēlibet
examinato. ¶ Lax. Saluus sis vir bone grauis & oiscie; & dign⁹
qui a ceteris oibus colare. ¶ Grā. χερεω αυτροπος. ¶ Vi. Quid
mi Beralde dixit; nā & magnis titulis & inuidiosis est eū noster
Gaspar agresus; nouit em̄ hoim ingeniū facile captantium præ
fationes sublimes. ¶ Beral. Atq̄ ille aue homo respondit. ¶ Vi.

SAPIENTIS INDAGATIO

r anū gelu rigidiſſimū q̄s ſapientiam & bonas ſcientias a tanto calore; a tanto albore; a tantis partib⁹ p̄portionabilib⁹ petet. ſed q̄ fratre hēo ſubnigrū; de albore ſaltē ne diſcedā hīc vacu⁹ ſciſcitate bor. Heus tu Philoſophe quonāmō albedo iducit. ¶ Ph. Ab agēte p̄ additionē grad⁹ ad gradū. ¶ Vi. A quo porro agente. ¶ Ph. Ab agēte naturali quid ſcio: ab a vī b voca vt volueris. ¶ Vi. aaa abecedariū me docet: ac ſi ego neſcirem pro albedine: dat mihi līſas abeat in malā rem & his gerris ſuos cōgerrones p̄ticipes faciat nō me: ah veꝝ id eſſe nūc experior q̄d amicis diſcitare ſolebā Parrhiſiē. philoſophos oēm philoſophiā inter dentes labra & linguā habere in mēte vero nullam. ¶ Gaſpar. Eſt iā illic Rhetoriſes q̄dam q̄ quartū Rhetoricorū ad Herēnū & affectū artē tradit eū nos oratorē conueniam⁹. ¶ Vi. Non eſt qualē Cicerō & Quilitian⁹ oratorē volūt q̄ ſi eſſet mirabili q̄dam ornare tur ſapientia: ipſam vero ei⁹ puinciā ego q̄nq̄ vt ſciſtis aſſumpſe ſam piofitebarq̄ me daturū illis breui artē oīm affectuū mouēdorū quā opinabar me pbelle habere. ſed de⁹ bone q̄ erā falſus aiebā me illos docturū vti ſibi gratiā & beneuolētiā cōpararent quā ab illis nequī vnq̄ adipiſci meorū. n. laborū quū mercedē poſtularē ac ſi tello illos cediffem oēs fugerūt. ſed qd obſtat ne hūc audiam⁹. ¶ Rhe. Nuſq̄ ego tam ſtolidos vidī hoies vt in Germania. eram illic public⁹ huiuſcē artis p̄feſſor: erat & mecū idiota quidā nugator & proſus inſci⁹ p̄ſuaſit illis mox ſe eſſe exactiſſimū Rhetorē: ego vero me aliquātulū doctū eſſe nunq̄ potui p̄ſuadere itaq̄ nihil illic lucrifeci: vos vero vbi videtis doctrinā meā bonis ſtipēdijs me donate. ¶ Gaſ. Ha ha Germaniſ quos vocat demētes amentior ſe eſſe doctū nō potuit p̄ſuadere in quo mini ne queꝝ apparētiē ſufficiūt & p̄ſuadebit vti ſibi pecunias hī pau perculi dent a diuitibus & opulētis hoibus quāto labore vix vn⁹ adcipit q̄ certe abundāt & nōnunq̄ manticulariū agere oportet: & ab iſtis argenis extorquebit. Nā diuites & numatos adoleſcentes (videte q̄ bene monet) nō potuit in ſua leſiōe detinere: ſciat prius igiſ affect⁹ ciere poſtea doceat: p̄pterea in iſto q̄ ſe non no ſcit deſyderandā eſſe ſapientiā mun⁹ cenſeo. Verū illic aſtorū eſt perit⁹ quidā quē alloq̄mur. Salue prognosticator veraciſſime. ¶ Astro. Veracior certe illis quas ſingūt hī poetæ ſybillis & reſponſis deorū & vobis ſit Capricorn⁹ cū Ioue in aſcendēte p̄nceps viarū veſtrarū: qd vultis. ¶ Gaſ. In celis tuis vīr ſciētiffime

Cicero
Quintili
anus

Vergili⁹
Ouidius

inuenistiñ sapiētā habem⁹ hic quēdā. Viuē qui mirabile dictū ē
quā tā parū de illa gustarit q̄ eius dulcore teneat atq; ita vt ex
sciari nulla possit. ¶ Asto. Mercuriū plures antiqui sapiētē tradī
derūt solē itē idē quē deo animū mētēq; mūdi appellarūt. sed illa
tego nō speculabor. at dabo vobis signū in quo facillimē nandiscā
apiētā queatis. ¶ Vi. O beatū qui id scias nō iniuriavos felices
Vergilius & Ouidius appellarūt. ¶ Astrologus. Cum Luna & ca
put draconis Ioui cōiungitur qui dicitur petas licet adeo. conse
quere petas diuitias. petas sapiētiam. petas celebres nuptias.
¶ Ga. si dedecorū mihī n̄ esset quāte nūc domi tuę caderē multis
hec populo mēdacia au des vēditare vt vel terenciū habeas. cur
illabōra nō p̄care fieri locupletior ne toties mētiri te cogat ege
stas. ¶ Vi. mathematicos visamus si tibi est cordi Gaspar mi ma
gister eos certe q̄ Geometriam q̄ Arithmeticē q̄ Musicē q̄ Astro
nomiā qui p̄spectiuā callēt. ¶ Ga. Mathematici mi fili p̄ nemine
Parrhisijū verifficat. ¶ Vi. in tāto studio tā bonę sciētē nō sunt cō
gnitē in quib⁹ cū primis versari deberēt. ¶ Gasp. deberēt quide
sed nec oia faciūt q̄ debent. tenētur illas vniuersitatis p̄cepto au
dire sed nou⁹ abusus antiquū vsū expulit q̄ nisi antiquetur non
video cur iure docti viri parrhisijē; noīari possint satis tñ legi fa
cere putāt vbi de pūcti lineis snp̄ficiēb⁹ cauillatorie disputant
sint ne hec diuisibilia an in diuisibilia. Sed de iuriscōsultis quid.
¶ Beral. sunt olim sane sapiētes & vocati & habiti nūc vero ver
sutiissimi & fraudulētissimi quorū calliditate nulla lex nō est cor
rupta quotē cuiuscūq; legis deus bone integer extat sensus. ¶ Vi.
atqui medicos adcepi p̄scis t̄pibus iudicatos sapiētes. ¶ Ga.
nūc vero illos nihilo a carnifice differre aiūt quib⁹ impune occi
dere & stīpē quū necauerit recipere & licere & oportere sed ne spa
cū illis posse differere qui tot negocijs impliciti vix sibi vnq̄ suffi
ciūt. Reliquū est vt graūē quēdā theologū in clīuo illo. Eremitæ
id est solitarij vitā ducētē adeamus. Custos sit tui cōpotēs grauis
pater & quū int̄tationē fueris adduct⁹ sit ip̄e tecum ne decidās.
¶ Theo. & pedes v̄ros filij mei deducat angelus bon⁹ dñi p̄ vias
quę placēt altissimo dñs mihī vobiscū videt venire tribus in noīe
illius sicut spero cōgregatis. ¶ Ga. Quid de sapiētia sentias ob
testamur bone pater nobis apias vt gratia parecletis replearis.
¶ The. Nōne recte ego vos dixi in noīe dñi cōgregatos q̄ sapi
entā. i. dei filiū q̄ritis de q̄ siquidē nox appetit hec breuiter sen
tio. Est ea si quis quoq; modo illā adtingere p̄t oī thesauro oib⁹

SAPIENTIS INQVISITIO

Vide q̄ stoica feueritate. ¶ **Gaf.** De rebus tuis literarijs inq̄ pau-
lulum corā nobis præcamur agas nobilis magister si vacat & si
vis. ¶ **Gram.** Vacat certe ceterę petitis rem arduā quā etiā non
recusabo. p̄ meamiti natura & facili. nō. n. sum vt vos philosophi
inexorabiles. Dic puer in quo anni mense Vergili⁹ mortuus est.
¶ **Puer.** In Septēbri mī mḡ. ¶ **Gra.** Vbi tēraz. ¶ **Pu.** Brundū
si. ¶ **Grā.** Quoto septēbris die. ¶ **Puer.** Nono kalēdis. ¶ **Grā.**
Tu me nugator coram his bonis viris dedecorem reddis; ferua-
sam tu mihi adfer tunicam sustine extende palmam pessime; tu
nono kalendas pro decimo & corā me dīcis. Responde tu mihi
sequens; audite obsecro vtri sciti. lum adolescentulum. Salustius
in principio Catiline cōiurationis omnes hoies. an oēs hoies sci-
pto reliquit. ¶ **Puer.** Sunt in hac sententia cuncti vt omnes dī-
xerit; ego vero omnes forte scripsisse censeo ac omnes contra
morem calcographorū per ei nō i solū exarandū esse. ¶ **Gram.**
Quis vocabat Remi frater & q̄ erat barbat⁹. ¶ **Puer.** Alij dicūt
mi magister eū vocatum Romulū; alij Romū inde Roma; sed blā-
dimenti gratia Romulū diminutiue postea appellatum; in bello
vero barbā nullā habebat. in toga prolixā habebat; sic. n. pingif
in Titis Iuuis Venetijs impressis. ¶ **Gram.** Quomodo surrexit
Alexander quū primū in terā Asiam cecidit. ¶ **Puer.** Manibus
innixus & elato capite. ¶ **Gaf.** Quid hoc lteratore stultius; hīc
Viues sapientia ne expecta dispereas nebulo qui sic tenellos de-
doceas. Verū hunc Poetā videamus; fuit nanc̄ vt tradunt Hora-
tius & Strabo poesis prima olim sapientia. ¶ **Poeta.** Venus &
Mars a Diomede bello troiano grauius faucij fure; adiuuante
Pallade qui postea in adulterio a Claudio Vulcano comprehensi
colligati fuere. Venus cum Proserpina ad Iouis iudiciū venire;
vtri adonis concederet; quib⁹ data iudex Caliope dimidiatū an-
num censuit; frui illo Venerē dimidiatū Proserpinā. Lycan quū
Iouis potentiam vult experiri in lupū conuertitur. Archade pos-
tea inter stellas translato & vocato Arctophilace. Hęc est Poes-
tarum sacra theologiatob quam recte nos Ennius sanctos apud
Ciceronem appellauit ¶ **Gaspar.** Quid hoc Poeta vanius. & vi-
detis q̄ sedulo palpebras agitet animi mobilitate credo laborat
vocemus eum poetum non poetam atq̄ vtinam hęc fabularū stu-
dia minuerent ne tam valida pestis tātum vt vi letis serpet vbi
nihil inuenies veri omnia prophana humana diuinis commista.

Horatius
Strabo

Ennius
Cicero.

IOANNIS LODOVICI VIVIS

quomō hoīem quē queris inuenies: valeat igit̃ hic dēmonis con-
 sanguineus q̃ loqui nescit ni mentiat̃: nostros iā dīalecticos au-
 diam⁹: nam q̃ vera discernant a falsis in eis hominem sophō su-
 spic̃ r̃ inuenies. ¶ Dīalec. sint asini duo: homines duo: & angeli
 tres. ex vnus asini medietate cū alterius asini medietate terti⁹
 asinus fiat. duo angeli cū homine vno binariū vnū illorū asinorū
 possideant vtpote primū cū tertio copulatim & copulatiue al-
 teri angeli duo cū altero homine scdm̃ binariū asinorū tūc tibi co-
 pulatiuā probabo possibile & impossibile de forma & de forma
 acceptionis terminorū. ¶ Gaspar. Hui quis nisi mathematic⁹ ṽ
 chalde⁹ ea sciuisse vt sunt coaceruare: quare ego mihi logica vi-
 deor scripsisse hi tractāt diuinationem. O stolidā capita & eo ma-
 gis q̃ quū eā rem tanq̃ futile prorsus oēs verbis aspernent oēs
 eā cōplectunt. Vidi ego tpe meo differentes fere cunctos de ve-
 ra dīalectica enuntiationibus p̃ q̃ breuibus vtentes & qbus fac-
 ile respondentē (ni esset impente doctus) capiebant. nunc bonā
 logicam obliteratā haudq̃ q̃ intelligibiles enuntiationes in exer-
 citamentis volitare artē diuinandi: queri idcirco illius cui laure-
 atos in artes magistros appello: hui⁹ vero magistros inertes. At
 conferamus nos si lubet ad physicos. Saluete regē naturę indaga-
 tores sciscitatos velim vos si minus disciplicet quonā mō & adī-
 piscat̃ & augeat̃ sapiētia: ¶ Physicus. Est q̃ sapiētia adquiri dī-
 cat p̃ additamēta graduū ad gradus præcedentib⁹ subsistentib⁹
 semp: est q̃ dicat in quouis pūcto adquisitionis nouam generari de-
 strui priores oēs: est q̃ dicat p̃ minore cū contrario admixtionem
 est q̃ p̃ maiorem radicationē in subiecto. ¶ Vi. Gaudēo summo-
 pere & credo inuenim⁹ tum oīsciū hominē tū sapiētē: verū hęc
 doctissime philosophē exēplis obsecro expone. ¶ Phi. Quū de
 calore ṽ albedine declarauero breui de sapiētia intelliges: adci-
 piamus igit̃ pedālē materiā: quam volo diuisam in partes ppor-
 tiōales: proportiōe m̃ltiplici sc̃q̃ tertia. pria ps̃ pportiōalis sit
 aliq̃ntū calida ṽ alba: sc̃da i octuplo vel albior ṽ calidior: tertia i
 millecuplo: q̃rta in sc̃q̃ altero: & alię oēs i pportiōe ad primā su-
 per q̃ dripartiēti. Hic iam cōsyderare opepreciū est quā calida sit
 ea tota materia. ¶ Vi. Monstra hęc sunt non disciplinę nec sapiē-
 tia eo dementię iam sapiētia: philosophia mater venit: sperabā
 me ab hoc philosopho rasto aliqd̃ sophię reportatur: sed nihil ṽ
 video nisi calorem ingentē si permāsero & astū: ad hęc si vertie

SAPIENTIS INDAGATIO

alijs bonis p̄stātor quā nō emit crumena nūmis referta; nec v̄ē-
dit mol'is & blanda illa eloq̄ntia. sed timor dñi & mēs sibi recti
cōscia. initiū sapiē (inquit sapiētissimi pater & filius) est timor
dñi. ceterū magnū dat illi incrementū dei & hoim vera charitas.
q̄ illam fouet in p̄fectionē quā certe tum adipiscimur quū veram
sapiētiā dei filium intuemur & cognoscim⁹ vt cogniti sum⁹ non
est itaq̄ in cura & cremento rei familiaris vt pleriq; credunt sita
sed in aior; p̄ma cōpositione. Ideoq; & Appollo quū interroga-
ret quis esset sapiens; non diues r̄sūt. sed Socrātes cui erat exi-
gua suppellex anim⁹ vero ingēs & ornatissim⁹; quin potius quū
in lucrū & ceterarū rerum cupiditates inciđim⁹ curis cordis eda
cibus & furijs agitati demētes reddimur ac furiosi; atq; adeo vt
nullam circa res mundi credam esse sapiētiā sed eam mundi
sapiētiā quę corrumpitur quam per det deus cum eius sapi-
entibus quæq; apud deum stulticia est. animos vero in quibus &
circa quos versatur sapientia res quasdam vltra mundanas cum
illo Socrate appello. ¶ Vi. Affectus autem mi p̄ter q̄ habes mo-
deratos. ¶ Theo. Deum in primis hic secedens agentium fres-
quentia etiā inglorius timeo quem qui timet quomodo mala pos-
tes imaginari faciet; nulli irascor; nulli inuideo; opes non quero
cui olus & aqua sufficit & quū parcissimo vtar cibo in luxuria non
exardesco; nō inaniter letor quem dei timor complexus est; gau-
deo vero in dei timore; neminē odio prosequor; qui deum & ho-
mines omnes diligo in quo augetur mihi sapiētia. Hanc idcir-
co vitam agens intixisse in sapiētia intellectum mihi videor ha-
bereq; q̄si embāma quoddā; nā furor est p̄fectā optare quā nul-
li mortaliū datam contigisse credo. ¶ Haec habui quę de sapien-
tia breuibud nunc dicerem disserturus plura si me sepius viseri-
tis. Vos autem interim moneo vt dimissis mundi reculis momē-
taneis & voce quadam instabilissimæ plæbeculę hanc sequi toto
animo conemini quod si facere studueritis hominib⁹ deoq; opti-
mo maximo eritis perq̄ chari. Valete.

David.
Salomon.

¶ Germani tñ nobis ne succenseant quos minime stolidos quin
potius oppidoq; sapientes iudicamus qñ eosa demente nō a cor-
dato vito dementes dictos inducimus; ceteri quos conscientia
premit quantumlibet exardescant.

